

Kommunstyrelsen
Olof Bäckman

Utredningsuppdrag för ny organisationsstruktur med en kommunstyrelse och utskott

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar att

Uppdra kommunchef att till kommunfullmäktiges sammanträde 25 oktober presentera underlag för beslut som möjliggör en förändrad organisation från och med 2023-01-01. Underlaget ska baseras på de remissvar som de politiska partierna inkommit med.

Ärendet i korthet

Kommunen utreder och planerar möjligheten att förändra organisationen till att ha en nämnd med utskott (så kallad utskottsmodell). Detta ärende avser uppdra kommunchef att påbörja ett planeringsarbete för att möjliggöra detta, utifrån de remissyttranden som partier har inkommit med.

Förvaltningens övervägande

Kommunen har sedan en tid tillbaka sett över den politiska organisationen. Efter en omvärldsbevakning så har Munkfors kommuns organisationsstruktur pekats ut som vägledande för hur Ånge kommun kan organisera sig. Modellen utgår från en nämnd med utskott (nedan kallad *utskottsmodellen*), istället för den klassiska modellen med en nämnd per verksamhetsområde.

Ett fortsatt arbete kring en förändring av den politiska organisationen inleddes under 2020, där följande målbild utvecklades;

- Stärka den politiska styrningen och ledningen
- Öka helhetsansvaret
- Effektivisera resursutnyttjandet
- Tydliggöra den politiska organisationen
- Öka intresset för politiskt deltagande

Målbilden har kompletterats med arbetets vägledande principer, som när de ställs tillsammans med målbilden kommer vara vägledande för hur arbetet fortskrider och hur hur vi resonerar när vi planerar arbetet. De fyra vägledande principerna är *Kommunstyrelsen är verkställande organ, tillitsstyrning, Politiken fokuserar på vision/utveckling och mål och Politisk styrning av "vad"-frågor.*

Detta ärende syftar till att initiera ett arbete för att omvandla dessa mål och vägledande principer till framtagandet av en väl planerad organisationsmodell. Utgångspunkten för detta arbete är utöver målbilden och de vägledande principerna de remissvar som följde remiss *Ramverk för ny politisk organisation* (KS 21/97-1), där alla kommunfullmäktiges partier gavs möjligheten att inkomma med deras inledande tankar och inspel. Arbetet framöver kommer även det innebära flera ställningstaganden från våra partier, nämnder och kommunfullmäktige.

Remisen och remissyttrande

Remissen *Ramverk för ny politisk organisation* (KS 21/97-1) beskriver en övergripande struktur, med förslag på utskott och antalet ledamöter och ersättare, arbetets målbild och ett antal avvägningar och medskick. Remissen efterfrågar även synpunkter rörande genomförandetid.

Följande partier har inkommit med svar på remiss: Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Moderaterna, Centerpartiet och Vår Framtid. Kristdemokraterna inkom med remissvar 2021-04-08. Utöver dessa har även kommunfullmäktiges presidium valt att inkomma med remissvar.

Socialdemokraterna och Vänsterpartiet

S och V har inkommit med gemensamt remissvar. De ställer sig bakom förslaget om en nämnd och utskott.

Moderaterna

M ställer sig positivt till förslaget, men framför att de önskar se förändringen ske skyndsamt årsskiftet 2021/2022.

Centerpartiet

C är överlag positiva till förslaget, men är oroad över att antalet ledamöter som föreslås kan ha negativ effekt på demokratinivån. C efterfrågar även en ny intervju med Munkfors kommun för att följa upp effektiviseringsgraden av utskottsmodellen. Centerpartiet efterfrågar även en översyn och utredning av uppdragen och vad ett utskott har för mandat. C lyfter avslutningsvis att den politiska organisationen och förvaltningsorganisationen bör förändras samtidigt.

Vår Framtid

VF är kritisk till förslaget.

VF efterfrågar en risk- och konsekvensanalys kring förändringen. De efterfrågar även en utredning kring ekonomisk effektivitet. Vidare ser VF risker kring fördelningen av beslut mellan utskott och kommunstyrelsen, ställt mot dagens fördelning. Vidare lyfter VF risken att en stor del av kommunfullmäktige kan komma att bli jäviga i frågan om ansvarsavskrivning och utvärderingen jämte kommunstyrelsen, men noterar att partierna

utser ledamöterna i nämnder och i förlängning, utskott, och att dessa inte behöver vara densamme som sitter i kommunfullmäktige.

VF är bekymrad över specialistkompetenser hos dagens nämnder kan översättas till utskottsmodellen. VF är även bekymrade över hur utskottsmodellen hanterar budgetprocessen och möjligheten att effektivisera denna, men även beslutsprocessen i stort.

VF ser positivt på att föra samman social- och utbildningsverksamheterna

Avslutningsvis framför VF att de ser det som en nödvändighet att den politiska organisationen och förvaltningsorganisationen förändras samtidigt.

Kristdemokratierna

KD ställer sig bakom förslaget om utskottsmodell och antalet ledamöter och ersättare. KD framhäver särskilt att de ser ett införande kring årsskiftet 2022-2023 som mest realistiskt utifrån behovet att den politiska organisationen och förvaltningsorganisationen förändras samtidigt.

Kommunfullmäktiges presidium

KFP ställer sig bakom förslaget. De framhäver behovet att slå fast storleken på kommunfullmäktige och förordar att antalet ska förbli oförändrat från idag.

Vid kommunstyrelsens samman träde 2021-04-13, § 43 kompletterade Vår Framtid sitt remissyttrande:

Linda Mattsson (VF) kompletterar partiets yttrande till remiss om ny politisk organisation (KS 21/97) med att partiet inte är emot att genomföra en organisationsförändring, men att frågor behöver besvaras innan genomförandet.

Sverigedemokraterna redovisade på samma möte orsaken till att partiet inte inkom med remissyttrande, men lämnade följande medskick:

Stig Malmberg (SD) beskriver Sverigedemokraternas ståndpunkt i frågan. SD ser att förändringen genomförs efter valet.

Övergripande teman

Alla remissinstanser har ställt sig bakom förslagets syfte – att övergå till den så kallade utskottsmodellen med en kommunstyrelse och ett antal utskott.

Politik och förvaltning

Den synpunkt som återspeglas hos flest partier är att omorganiseringen av den politiska organisationen och förvaltningsorganisationen sker parallellt.

Kommunledningsförvaltningen delar denna synpunkt av flera anledningar; om så inte sker ökar risken att en omorganisering främst syns vid namn, och inte vid effekt.

Från det kända till det okända

Ett genomförande av en omorganisering av både förvaltning och politik innebär en stor mängd planerande arbete. Vår Framtid lyfte i sitt remissyttrande behovet av att genomföra en risk- och konsekvensanalys av en omorganisering och förvaltningen delar den synpunkten.

Styrdokument och legala dimensioner

Styrdokument

Utskott kan enbart få beslutandemandat via delegation, men både kommunallagen och annan speciallagstiftning lyfter ett antal begränsningar i vad som kan delegeras och inte. Det är med andra ord inte helt oproblematiskt att översätta dagens reglemente till utskottsmodellens delegationsordning. Det finns även mindre, men ändå formellt viktiga, översyner som krävs. Den föreslagna organisationsförändringen har bärighet på nästan alla våra styrande dokument, då en stor mängd hänvisar till särskilda nämnder.

Delegationsordning

Innan arbetet med att kartlägga utskottens delegationer kan genomföras måste förhållandet mellan utskotten och kommunstyrelsen göras klart. Att gå från nämndstrukturen till utskottsmodellen innebär helt nya sätt att arbeta, både för politik såväl som förvaltning. Bland remissyttrandena lyfts en oro över arbetsfördelningen mellan utskott och nämnd, och en hanterbar och rättssäker fördelning kräver planering.

Speciallagstiftning

Vissa beslut får inte delegeras från nämnd. Om inte annan avvägning görs kan det innebära att dessa ärenden behöver beslutas av nämnden, det vill säga kommunstyrelsen. Känsliga ärenden som omges av sekretess bör ändå fördelas restriktivt. Det kan under utredningen och planeringen av den framtida organisationen framkomma att författning skapar behov av ytterligare utskott än vad som nämns i remissen.

Jäv

Frågan om jäv mellan kommunfullmäktige och kommunstyrelsen i den föreslagna modellen. Frågan är inte helt okomplicerad och kan hanteras på olika sätt. Vår Framtid lyfter i sitt yttrande att en lösning kan vara att de förtroendevalda i kommunfullmäktige inte är densamme som sitter i kommunstyrelsen och utskotten. Kommunfullmäktiges presidium lyfter samtidigt i sitt yttrande att de inte anser att kommunfullmäktige bör krympas.

Sammanfattningsvis ser både våra politiska partier och förvaltningsorganisationen att det finns flera viktiga frågor att besvara innan en organisationsförändring kan genomföras säkert.

Utifrån det föreslår kommunledningsförvaltningen att ett genomförande kring årsskiftet 2022 och 2023 är ett rimligt och genomförbart mål.

Ärendets fortsatta hantering

Kommunledningsförvaltningen föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott besluta att uppdra kommunchefen att ta fram en projektplan (eller aktivitetsplanering, projektdirektiv eller annat lämpat format) till kommunfullmäktige. Planen ska fastslå detaljer, målbild och principer som ska vara vägledande för det fortsatta planerande arbetet. Planen ska även fastslå när kommunen ska vara redo att inträda den nya organisationsstrukturen.

Till beslutsunderlaget till kommunfullmäktige ska en initial risk- och konsekvensanalys som utgår från partiernas remissvar och den utredningen som förvaltningarna genomför.

Kommunledningsförvaltningen ser att denna plan bör fastslås av kommunfullmäktige så snart det är möjligt, för att inte förlora tid. Utifrån årsplaneringen innebär det att kommunfullmäktiges sammanträde den 25 oktober 2021 är lämpligast.

Beslutet ska skickas till

Kommunfullmäktiges presidium

De partier som finns representerade i kommunfullmäktige.